

A LAP AZ E. M. E.
TULAJDONA**MÉHÉSZETI KÖZLÖNY**A LAPOT AZ E. M. E.
TAGJAI TAGSÁGI
ILLETMÉNY FEJÉBE
KAPJÁK.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ EGYESÜLET HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
CLUJ—KOLOZSVÁR,
ATTILA-UTCA 10. SZ.Felelős szerkesztő és kiadó: TÖRÖK BALINT az E. M. E. főtítkára.
Főmunkatársak, mint az E. M. E. szerkesztő bizottságának tagjai:
dr. LÁSZLÓ MÁRTON, dr. BOGA LAJOS és BALÁZS PÉTER.TELEFON 158. SZ.
A LAP MEGJELNIK
HAVONKÉNT EGYSZER**A méheknek tavaszi első kiröpüléséről.**

Irta: Dr. László Márton.

Minden évben fontos a méheknek az első (tisztuló) kiröpülése, de különösen igen nagy sullyal bír az éppen a folyó évben. Mert rendszerint az első kiröpüléssel nyílik meg az alkalom a méhek állapotának alaposabb megvizsgálására és a segélynyújtás lehetőségére: már pedig régóta nem szorultak rá méheink akkora segísre, mint éppen most. Ennek oka könnyen érthető. A méhek ugyanis a rendszer téli gomolyogban harmadrész annyit sem fogyasztanak, mint akkor, a mikor a gomolyagot a melegebb időjárás folytán megbontják, vagy pláne, ha még fiasítás is van jelen. Normális időjárás esetén a méhek rendszerint szeptember második felében, de legkésőbb október elején szokták a fiasítást befejezni és október vége felé, de legkésőbb november elején a téli gomolyagot megalkotják.

Lássuk most, hogy hogyan is történt mindez a múlt évi rendkívüli szép és hosszú őszkor?

A legtöbb közép erősségű családnál — mint láttuk — még október második felében is volt fiasítás: a méhek pedig egész novemberben, sőt még december első felében is kijártak. Ennek következtében a téli mézkészletnek fogyasztása a múlt őszkor legalább háromszor akkora volt, mint a mekkora normális időjárás esetén lenni szokott. A méhészek legtöbbször csak a rendes mézmennyiséggel látták el a méheket, sőt bizonyára volt több olyan kezdő és tapasztalatlan méhész is, a ki a rossz mézelő időjárás folytán szűkében lévén a méznek, családonként még a rendes 11—13 kgnyi mennyiségnél is kevesebbet hagyott benn nekik. Ezeknél a méhcsaládoknál az őszkor történt rendkívüli nagy fogyasztás folytán, a készlet bizonyára elfogyott már; de fogatékán van a téli mézkészlet a fentebb vázolt rendellenes őszi időjárás folytán még azoknál a méhcsaládoknál is, a melyek a rendes mézmennyiséggel lettek betelelve. Ennélfogva lessük most éber figyelemmel méheink első kiröpülését, hogy utána a mézkészletet megvizsgálva, a szükséghez képest azt kiegészítsük, nehogy méheink most — a tavasz küszöbén — pusztuljanak el éhhalállal.

De nemcsak a mézhiány fenyegeti méhállományunk épségét, hanem a vízhiány is. Mert a múltévi nagyon száraz nyár folytán, a méz kevesebb % víztartalommal bírt, mint a minővel rendes időjárás esetén bírni szokott. Ennélfogva a rendesnél különben is kevesebb

százalék víztartalom a mézből — a forró nyár folyamán — könnyebben és gyorsabban elpárologván, a méz a legtöbb esetben becsukrosodott. A becsukrosodott méztől pedig — mint tudjuk — a méhek száraz vérhaszt (helyesebben *béldugulást*) kapnak és nagyon pusztulnak. A vízhiány a vízfordó méheket víz után való kiszállásra készíti és ha majd a mostani vastag hóréteg a méhek tavaszi kiröpüléséig nem fog mind elolvadni, a mi valószínű, ugy ebben az esetben sok méh fog a hidegtől való megdermedés folytán is elpusztulni.

Mindezeknek a bajoknak legbiztosabban úgy lehetett volna elejét venni, ha valamennyi méhcsaládunkat már a beteleléskor etető és itató készülék megfelelő beállításával elláttuk volna. Minthogy azonban ezt őszkor megtenni a legtöbb méhész elmulasztotta, sőt a legtöbb méhésznek megfelelő minőségű és mennyiségű etető és itató felszerelése sincs, ennélfogva önként merül fel a kérdés, hogy a rendszeresen meleg és hosszú őszi időjárás folytán előállott ezeken a bajokon hogyan tudunk most utólag segíteni?

Ha az első kiröpülés után történt vizsgálat során valamelyik családnál méz- vagy vízhiányt észlelünk: világos, hogy e hiányt nyomban pótolnunk kell, csak az a kérdés, hogy miként?

A jelen cikkem szűk keretei közé nem tudom beilleszteni a legelterjedtebb és a gyakorlatban leginkább bevált etetők és itatók ismertetését. Viszont nem mulaszthatom el e helyen megemlíteni a méhek etetésének és itatásának egy igen egyszerű és alkalmas módját, mely e méhek természetrajzának megfelel és a melyhez nem kell semmiféle felszerelés. Mindenik méhészetben vannak ugyanis üres lépek. Külön külön öntsünk ezekbe mézet és vizet, még pedig lehetőleg *langyos állapotban*. Mielőtt alkalmas időre találunk (legalább 10—12 C° melege) bontsuk meg a fészket és ezeket a mézzel és vízzel töltött lépeket függesszük be a fészkek felső részébe úgy, hogy legalább kívül még 1—2 régi lép feddje azokat. Egyszerre 2 mézes és 1 vizes lépnél többet ne tegyünk be, hanem alkalmas időjárás esetén az eljárást inkább ismételjük többször is.

Ha fészkebontás közben becsukrosodott lépes mézre akadunk, ami különösen a hátulsó keretek között nagyon gyakori eset, úgy villa segítségével a befedezett sejteket borzoljuk fel és azt langyos vízzel megpreckelve függesszük vissza. Ez által az eljárás által mézhez is, vízhez is hozzájuttatjuk méheinket.

Ha a kaptár aljdeszkáján sok cukormor-

zsalékot látunk, ami vízhiányra vall, figyeljük meg méheinket nem szenvednek-e szárazvérhasban? Egészen biztos diagnózist csinálhatunk ebben a tekintetben, ha a gyanús mélt hullát felboncoljuk és potrohojában besűrűsödött bélsárt találunk. Száraz vérhas esetén a méheknek beadott vízbe tegyünk kevés konyhasót is (boros poharankint kávéskanálnyi). A konyhasó ugyanis a kaptár meleg levegőjében elpárolog és üdvös oldó hatással van az egész méhcsaládra.

Ha a méhek állandóan kezdenek kijárni, gondoskodjunk külső itatókról is.

A tisztuló kiröpülés után való egyéb méhészeti teendőkről a legtöbb tankönyv kimerítő utbaigazítást tartalmaz.

Hogy kell bánni a méhekkel?

Sokan annyira rettegenek a méhtől, hogy hozzájuk közel se mernek menni. Pedig ha a méh oly féltelmes jószág volna, elkerülné mindenki s tenyésztésével nem foglalkoznának. Azt, hogy ne szurnának, eltagadni nem lehet. Megszurják őket a saját gazdájukat és másokat is, de nem minduntalan és ok nélkül. A haragos méh azonnal kész a szurásra. Azért ne csak kezelés közben, hanem mindig ügyelni kell arra, hogy fel ne bősztüljenek. A kaptárok ok nélküli megzörgetése, az ide-oda kapkodás, hirtelenkedés, némelyeknél a test kigőzölgése, az állatok és a méhméreg szaga, szintén felingerli őket. Felette ingerültek akkor is, mikor a heréket kiütik, ha anyjuk fiatal vagy lányások. A közelgő zivatar és a nagy hőség is ingerli őket. Némely méhfajnak az ingerlékenység épen jellemző tulajdonsága. A füstől irtóznak, azonnal meghátrálnak tőle s csakhamar lecsendesednek. Azért, mielőtt a méhcsaládhoz hozzá nyulnánk, szivarra vagy pipára kell gyújtani, aki pedig nem dohányos, a füstötől kéznél tartsa. A tulságos füstölést, valamint a méhek összenyomását, a fej és kéz kapkodását kerülni kell. Az a méh, mely kezünkre, vagy arcunkra száll, pihenés végett teszi. A haragos méh nyílsebesen röptül, ingerülten támad s éles hangja rossz szándékát azonnal elárulja. A víz is lecsillapítja a haragos méhcsaládot. Permetezéssel kell rá fujni s azonnal megcsendesedik.

A méhszurás hatása az emberre nem egyforma. Az érzékenyebb szervezetűeknél a szurás helye pár pillanatig éget, azután megdagad, de 2—3 nap múlva elmúlik. Más föl sem veszi a szurást, utána fájdalmat nem érez s föl sem dagad. Egy-két évi méhészkedés

után azonban úgy megszokja mindenki, hogy hatását nem is érzi. Bár kellemetlen a méhszurás, de eredményében mégis hasznos, mert a szervezetebe jutott hangyasav némely bajra nemcsak enyhítőleg hat, de sokszor, mint számtalan példa bizonyítja, azt teljesen meg is szünteti.

A méhek vásárlása.

Méhcsaládokat mindig tavasszal, rajokat a rajzás idején vegyen a kezdő. Az őszivásárlás olyan gyakorlott méhésznek való, ki abban már tapasztalt. A vétel előtt mindig meg kell győződni arról, hogy a méhcsaládok egészségesek-e? A vételre kiszemelt családoknak fiatal anyjuk legyen, az évi, vagy legfeljebb egy éves, mert épen azon idejében a legértékesebb. Öreg anyjuk van a nem rajzott anyacsaládoknak és az első évi előrajoknak. Az anya életkorát legjobban a fiasításról ítélni meg, mely ha tömört és zárt soru, s a család erejéhez mérten elég kiterjedt, fiatal és jól termékenyült az anya. A vételre kiszemelt családnak legyen elég méze is. Ősszel 10—12, március és április hónapokban 4 kg.-ig. Kaptároknál a mézkészletről könnyű meggyőződni. Kasoknál sulyuk szerint lehet következtetni, a kast és az építményeket leszámítva.

A méhcsalád értéke mindig a helyi körülményektől függ, átlagos ára a kaptárral együtt 4—6—800 leire tehető. Az őszi vételnél tulajdonképpen a mézet fizetjük meg, a család (nép) ráadás. Ha 15 kg. sulyu egy kasos méhcsalád, a kas sulyát 2,5, az építményét 1, a nép sulyát 1,5, a mézét 10 kg.-ban állapíthatjuk meg s a méz kg.-ját 40—50 leibe számítjuk s az összeghez a kas 50—100 lei vagy a kaptár 100—300 lei értékét is hozzáadjuk.

A méhcsaládokat szállíthatjuk tavasszal, nyáron és ősszel. Télen csak akkor, ha 4—5 kilométernél messzebbre nem visszük. A rajokat befogásuk után azonnal, az anyacsaládokat — ha lakóhelyükön vettük — a tisztulási kirepülés előtt kell a régi helyről elszállítani, mert ha azután tesszük, a kijáró méhek régi megszokott helyükre visszaszállanak, ott más családokhoz szegődnek s családjaik a veszteség folytán néptelenek lesznek. Alkalmos szállító-ládákban, az utra jól elkészítve, nyáron és ősszel bármikor lehet méheket szállítani. Ha a harmadik vagy negyedik faluban vettünk méheket, szállításuk a tisztulási kirepülés után történjék. A méhvételnél még arra is figyelemmel kell lenni, hogy a családok népesekek legyenek. Ha öt léputcát jól betölt a család, alkalmas a megvételre. A gyenge (kevés néptű) családok csak nyugtjel a kezdőnek s minduntalan baj van velük. Azért tenyészcsoportoknak olyanokat ne is vásároljon.

A méhcsaládok szállítása.

Méhcsaládokat — kisebb vagy nagyobb távolságra — szállítani nem nehéz munka, ha csomagolásuk gondosan és az időjáráshoz alkalmazkodva történik. Miután a bezárt méhcsaládok rendkívül izgatottak s erős zugásukkal nagy meleget fejlesztenek, ha friss levegő folyton nem éri őket, megfulladnak. Költségkiméltetés végett a családokat rendszeren kaptáraikban szállítjuk, ami még az esetekben is olcsóbb, ha a kaptárak költségmentes visszaküldését az

eladó föltételként szabja, mert egy alkalmas jó erős szállító-láda sokba kerül manapság.

Ha kaptárban történik a szállítás, a csomagolást akként intézzük, hogy az ablakból az üvegeket kivesszük s az ablakráma belső felére sodronyszövetet szögezzük s a keretek alá két oldalt egy-egy lécezt csusztatunk, hogy ne mozogjanak. A fedődeszkák egy részét kiszedjük s a bent hagyottakat leszögezzük, a kiszedett helyébe drótszövetet erősítünk. Estefelé azután, amint a méhek hazatakarodtak, leszedjük a röpdeszkákat, a röpnyukakat sodronyszövettel jól beszegezzük. Az ajtókat leszögezzük. Ha a kaptároknál a címet és a kíméletes bánásmódról figyelmeztető jelzéseket mint: „vigyázat! Élő méhek!” „Nem buktatni!” felirtuk, a családok utrakészen állanak.

A kaptárokat úgy kell felrakni a *kocsira*, hogy a lépek a *tengelyvel párhuzamosan álljanak*. De csak lépésben szabad haladni, mert a sebes hajtás folytán a lépek leszakadnának. Ha hosszú utra mennek a családok, egy-két lépben, vagy jó nagy szivacsban, vizet adunk nekik. Hazaérkezve, a kaptárokat állandó helyeikre állítjuk, a röpdeszkákat felszegezzük, a röpnyukokról a sodronyszövetet leszedjük, hogy azonnal röpülhessenek. Egy-két óra múlva, mikor már megcsendesedtek, minden családot rendbehozunk, ami annyiból áll: hogy az ablakrámákba az üvegeket visszarakjuk, a léceket a lépek alól kihuzzuk, a netalán leszakadt lépeket eltávolítjuk, a kicsurgott mézet feltörölgetjük. A szállító-ládákban érkezett családokat — időt és fáradságot nem kímélve — azonnal kaptáraikba kell lakoltatni. Nem könnyű munka, de gyorsan kell végezni, hogy a méhek kirepülhessenek, a szállítás izgalmaikat elfelejtsék, a lépekben és a fiasításokon esett hibákat rendbe hozzák s a munkát megkezdjék.

Ha vasuton szállítunk, a szállító-ládákat és a kaptárokat úgy kell berakni, hogy a *lépek éllel a haladás irányába felé legyenek*.

A kasok szállításánál úgy járunk el, ha csucsáikra állítjuk, a méheket visszafüstöljük s minden kas száját ritka szövésű vászonnal bekötjük. Azon kasokat, melyekben a lépek az aljdeszkáig egészen leérnek, nem simán, hanem domborúan kötözzük be, hogy levegő ne csak felül, hanem oldalt is érje. Vagyis: félkörben meghajlítot, megfelelő hosszúságu két szál vesszőt a kasok száján keresztben a kasfalakba tűzünk, a vásznat rájuk terítjük s úgy kötözzük be a kasok száját. Ha a kasokat kocsin szállítjuk, a kocsierekbe arasznyi vastagon szalmát terítünk s csucsáikkal lefelé úgy állítjuk egymás mellé, hogy a lépek élei a kocsioldal felé álljanak. Minden egyes kast szalmával jól körülötmközdünk, hogy ne mozoghasson. Amint hazaérkezünk velük, állandó helyeikre rakjuk, a kötelekeket egymás után megoldjuk, de alattuk hagyjuk míg a méhek magukat jól kiröpökdítik s csak azután szedjük össze s egyuttal a hibákat is eligazgatjuk. Vasuti szállításnál — a könnyebb kezelhetőség végett — a kasokat kettesével, vagy négyesével, lécek közé foglaljuk.

Nyáron rendkívül bajos és kockázatos a kasok szállítása. Este mehetünk velük utra s hogy meg ne fulladjanak, a vásznat, a melylyel bekötjük, vízbe kell mártani. Ősszel még alkalmatlanabb, sőt veszedelmes a szállításuk, mert tele vannak mézzel; a lépek leszakadoznak s a méhek a mézbe belefutnak.

Különlélek.

Kérem hátralékos tagjainkhoz. Egyesületünk csakis úgy tud megfelelni hivatásának, ha a tagok is teljesítik vállalt kötelezettségeiket kérjük ezért tagdíjokkal hátralékban levő T. Tagtársainkat, hogy hátralékos valamint f. évi tagdíjait egyesületünk titkári hivatala címére mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

A méhész-cukor kiosztás. Méheink a tavaly és tavaly előtt, az idén is kb. február utolsó, március első napjaiban fogják méhész-társaink kézhez vehetni a méhész-cukrot. A cukor ára alig valamivel olcsóbb a piaci árnál ezért kevesen is vették igénybe.

Kaptárak, kerettartó rámak, seprőgaratok, keretlécsek elsőrendű minőségben kaphatók az E. M. E. titkári hivatalában. A kaptárak országos méretűek, 4 kereszt-sorosak, alsó és felső röpnyukkal. Ajánljuk méhész-társainknak, hogy az alább közölt árakon igyekezzenek megvenni szükségletüket, mert közelről előreláthatólag az árak emelkedni fognak. — A ma érvényben levő árak a következők: kaptárak darabonként 200 lei, kerettartó ráma 20 keret részére 50 lei, seprőgarat 60 lei, keretléc darabonként 1 lei, rajszállító láda darabonként 60 lei, seprő garat a 60 lei, átmeneti kaptárka 10 kerettel a 60 lei, etető-ítató vályu a 10 lei, keretszegző ráma orsz. a 12 lei.

A méz ára: nagyban 40—50 Lei kicsiben 50—70 Lei kg.-ként

A viasz ára: nagyban 75—85 Lei kicsiben 100 Lei kg.-ként.

Lapreklamálásokat csak egy hónapon belül fogadhatunk el. Későbbi felszólalásokat nem fogadhatunk el és a lapot nem pótolhatjuk.

A cím és lakás változásokat kérjük azonnal bejelenteni, hogy a lap széküldésében fennakadás ne legyen.

Mézpergető, hannotannrács, gőzviasz-olvasztó, keretfogó, rajfecskendő, rajfogó, méhész-pipa, füstölőgép, sejtnyitó villa és kés, anyazárka, műlép, kaptárak, mindenféle méhészeti eszközök állandóan és leghatékonyabban kivitelben kaphatók Szurdoki Krc Kornél méhészeti üzletében Sibiu—Nagyszeben Schullgasse 3. Elvállalok viaszt műléppé préselésre. 3642

Eladó 15 jól betelelt erős méhcsalád országos méretű kaptárban. (Érdasi községben).

Szentpéteri György méhgazdasága

Ibasfalau. — Erzsébetváros.

becserél tiszta méhviaszkból készített 75 deka öntött műlépet bármily méret szerint, vagy 75 deka országos méretű **vékony műlépet** (1 kilóra tetszés szerint 45—90 darab megy) 1 kiló tiszta méhviaszszal, vagy 7 kiló virággörmentes száraz sonkolyal. Elad 3 drb. országos méretű 4 keretsoros 3-as új kaptárt 1 darab amerikai rendszerű 2-ös új kaptárt teljesen felszerelve, továbbá használt, de jó karban levő 1000 darab országos méretű kis keret és ugyanannyi kerethez való felszabdalt keretlécet, távkapcsokat, faltetővályukat új fohérbádóg távkapcsokat. Fiatal, termékeny, kitélyészeit **anyákra** tavasztól őszig előjegyzést elfogad.

Műlépmegrendelést csakis március 1-ig fogad el.

Levelezésnél válaszbélyeg mellékelendő.